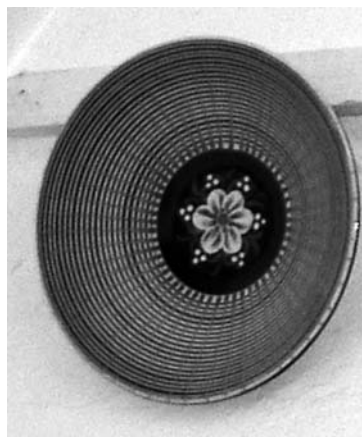

Colecția VASILE ȘT. POPOVICI (MASCALI)

Dir. Căminul Cultural Repedea

Nunta în Repedea (Krevei)

Colecția GHEORGHE MAN
Trad. RALUCA VIDA
A. 97

Hai, măi, mândruț pe la noi
Miercurea sara la joc
De-i veni, de nu-i veni
Vinu nu ți l-oi plăti
Că eu nu-s de-accea fată
Să-mi fii drăguț pentru plată
C-am gura ca mierea
Și n-o dau la nimenea
Că-mi țin gura pentru mine
Ca să-mi fie-n lume bine.

Come, my love, and join our
dance
On Wednesday, if you want
to.
But even if you come, know
this:
I won't pay your wine for
sure
'Cause I'm not that kind of
girl
If you're nice, be nice for
free
Cause my lips are like honey
Though nobody can touch
them;
They're all mine as all I want
Is to have no trouble at all.

*Come, my love, and join our
dance
On Wednesday you'll have
your chance;
If you come, remember this:
You will get no wine or kiss.
Cause I'm not that kind of
girl*

„*Nunta în comuna Repedea* „ - localitate așezată în partea de nord a Maramureșului istoric, cu o populație majoritară de etnie ucraineană (98%), are trăsături comune cu toate nunțile din zona Văii Ruscovei (*Poienile de sub Munte, Ruscova*) precum și alte așezări cu locuitori ucraineni precum *Rona de Sus, Bistra, Valea Vișeului, Remeți*. Totuși prin anumite obiceiuri precum gătitul miresei, costumul mirilor, modul de organizare și desfășurare a ritualului, nunta în comuna Repedea se deosebește de celelalte nunți din zona amintită.

Nunta, care respectă obiceiurile tradiționale în Repedea, constituie un eveniment deosebit nu numai pentru părinții mirelui și ai miresei sau ale rudelor acestora, este un eveniment pentru întreaga comunitate.

Mirele și mireasa sunt în atenția comunității de când sunt „*u slovi* „ (în cuvânt) și până la încheierea nunții.

Majoritatea căsătoriilor din această zonă sunt întemeiate pe baza cunoașterii reciproce, a dragostei și a unor sentimente de care sunt legați tinerii.

În trecut, ca și în alte părți din zona Maramureșului, se întâlneau cazuri când unele căsătorii erau „aranjate„ de către părinții unor tineri, căsătorii condiționate de avere sau de „*neamuri mari* „ sau „*dintre oamenii cu neam* „ . Uneori erau cazuri când familiile mai înstărite își uneau prin căsătorie odraslele, chiar dacă una dintre familii era mai săracă decât cealaltă. În acest caz, părinții părții mai sărace (regula era aplicată în special pentru fetele, care deși erau mai sărace erau înzestrate cu frumusețe, istețime, erau harnice), trebuia să făgăduiască celeilalte părți, o bucațică de teren, o vită, câte ceva, simbolic,

Foto I. Popovici, Steagari din Repedea, 1988

în limita posibilităților de care dispuneau.

Primul pas spre căsătorie este făcut prin cunoașterea, întâlnirea tinerilor duminica sau în alte sărbători în centrul comunei, în uliță, în cătunele aparținătoare satului unde fetele se ocupau de îngijirea și creșterea animalelor, vizita fetei la casa părintească urmând vizita „*pe văzute* „, adică tinerii nu se mai feresc și își efectuează vizite reciproce pentru a se cunoaște mai bine.

**Calu moare de drum lung și prostu de
grija altuia.**

Într-o seară de sâmbătă sau duminică, tânărul, singur sau însoțit de cineva, un prieten, o rudă sau de altcineva apropiat merge la familia fetei unde discută, petrec, se bea o pălincă. Această întâlnire are ca scop cunoașterea mai îndeaproape a părinților.

Dacă ambele părți corespund cerințelor și se ajunge la o înțelegere în timpul acestor discuții, de comun acord se stabilește data când feciorul însoțit de părinți, rude și prieteni să vină la peșit (*svate*), data la care trebuie să aibă loc și logodna tinerilor.

Peșitul

De regulă peșitul are loc sâmbătă spre duminică. Feciorul (*paruboc*) însoțit de părinți, rude mai apropiate și alte persoane cu experiență care știu să poarte discuții potrivite acestui eveniment, să glumească sau să folosească tot felul de asemănări, sunt primiți de mireasă la casa părintească. Părinții feciorului și ceilalți însoțitori intră în casă, salută gazdele, (*slava Isusu Hrestu*), își fac prezentările cei care nu se cunosc după care urmează discuții în care sunt folosite unele vorbe de duh. Cea mai întâlnită discuție este purtată într-un limbaj specific tradiției și zonei și anume: „Noi venim de departe. În drumul nostru am identificat urme de „cunetea,, (*Jder*). Întrucât între noi avem și un vânător, am mers pe urmele acesteia, ajungând până la casa dumneavoastră, suntem siguri că am găsit ceea ce căutam“. În multe cazuri în casă existau mai multe fete de măritat,- flăcăul este pus în dificultate - sau mai făceau câte o glumă, spunând că există și arătau pe o femeie mai bătrână nemăritată sau una dintre celelalte surori. Mirele refuză spunând că nu este ceea ce caută el, astfel dându-i-se posibilitatea să o caute pe cea pe care „au urmărit-o“.

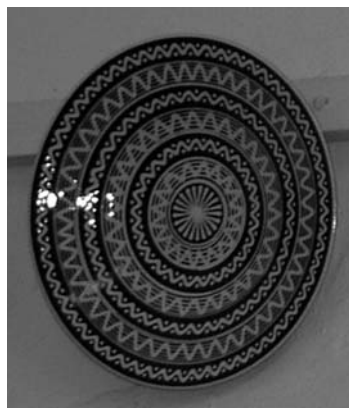
După ce „cunetea“ este găsită, feciorul și părinții acestuia cer mâna fetei de la părinți, primesc un răspuns afirmativ, se trece la ceremonia logodnei. Tinerii își dau mâna, părinții îi binecuvântează, din acel moment cei doi tineri sunt numiți MIRI. După ce tinerii „au dat mâna“ părinții fetei au pregătit mâncăruri și băuturi tradiționale „*holubtii*“ (sarmale) și „*cazanca*“ (pălincă), mirele a venit și el cu pălincă, sunt invitați „*heghedusii*“ (muzicanții), vin alți prieteni și cunoștințe apropiate de ambele părți și astfel se încinge o petrecere cu muzică tradițională și dansuri care durează. În această seară când se desfășoară acest eveniment, părinții mirilor stabilesc amănunțele în legătură cu data și desfășurarea nunții, pe cine vor chema „*cume*“ (nași), „*steagarii*“, „*drusche*“; se trasează responsabilități pentru fiecare parte, angajarea muzicanților și altele. Cu cel puțin cu o duminică înaintea nunții, la biserică preotul satului, după slujbă, prezintă „*ohlasche*“, adică aduce la cunoștința publică căsătoria în curs a tinerilor, numele și prenumele acestora precum și a părinților acestora. În această perioadă tinerii se prezintă la medic „*na crou*“, pentru vizite medicale, la primărie pentru „*zapes*“ iar mai apoi „*vinciuaneana na svatii*“ - cununia la starea civilă. Cu câteva zile înaintea nunții (nunțile de regulă sunt sâmbăta sau duminica), mirele însoțit de stegar cu struț sau floare în „*clabuc*“, (pălărie), iese în sat, merge la biserică, se plimbă și invită oamenii la nuntă. Mireasa la rândul ei, gătită frumos, cu cununa pusă, însoțită de una sau două druste, umblă din casă în casă invitând la nuntă. Există mai multe forme de invitații

*If you're nice, be nice for free
Cause my lips are like honey
They'll all mine and nobody
Can get them; remember this,
And I'll be so very pleased!*

A. 98

Mult mă-ntreabă iedera
De ce nu-s verde ca ea
Iederea poate fi verde
Că numa la umbră șede
Iederea n-are mânuri
Să iasă de sub corciuri
Iederea n-are picioare
Să iasă din umbră la soare

The Ivy keeps asking me
Why I'm not as green as she
is;

But for her it's easy to be
green

As she lives only in the
shadow

The ivy doesn't have hands
That are seen under the
clothes

And it doesn't have any feet
That are burned by the sun

*The Ivy keeps asking me
Why my eyes are not so
green*

*As its leaves; but she can be
All green, as she's hiding
from the sun; cause her
hands*

*Are not like mine
Fine and fragile in the sun
And her feet are in the
ground*

She just doesn't have to run.

A. 99

Măicuță, măicuța mea
Vai de inimioara mea
Vai și de zilele mele
Una-i bună, zece-s rele
Petrecând pe cele zece
Din cea bună n-am ce face.

folosite, după adresarea salutului, cea mai des folosită este următoarea:
„ ... Dragi gospodari, cu deosebit respect, tata, mama și eu personal din
toată inima, vă invităm să luați parte sâmbătă amiaza la „mini“
(promisiune) și sâmbătă seara la nuntă. Vă mulțumim din inimă ... „

Zapic

Cu câteva zile înaintea nunții, „*cuharica*” (socăcița), ajutată de alte femei
pricepute, încep să gătească bucatele necesare pentru ospățul nunții.

În ziua de joi, înaintea zilei nunții începe un ritual numit „ZAPIC”.

Acest ritual este organizat și condus de către socăciță și staroste
respectându-se următoarele reguli:

- la casa unde va avea loc nunta se strâng neamurile mirelui și miresei, se
trece la coptul colacilor. Prima dată se coace colacul pentru *Trâmbiță*.
Soseste trâmbițașul și i se oferă un colac special găurit la mijloc pentru a
putea fi introdus pe trâmbiță.

Se formează o „trupă” de 6-7 femei dintre care una duce *apa*, una un
borcan cu *miere*, alta o farfurie cu *mac* și una cu *jar*, fiecare din acestea
având un rol aparte:

Apa - „să se strângă lumea la nuntă precum se strâng apele”. *Mierea*:
„lumea să tragă la nuntă precum albinele la miere,” *Macul* „să se toarne
bani la nuntă precum macul din căpățână „iar *jarul*” să oprească răul,
vrajile sau alte lucruri neprevăzute.”

Alaiul strâns în această zi, cu produsele enumerate mai sus, înconjoară
casa de trei ori, enunțându-se diferite chemări:

„... *hodit dobrei liude na svalibu,*
Ez persoho sela, ez druhoho sela ez tretioho sela
Iac pciole na med .....

... *veniți oameni buni la nuntă*
Din primul sat, din al doilea sat, din al treilea sat
Precum albinele la miere....

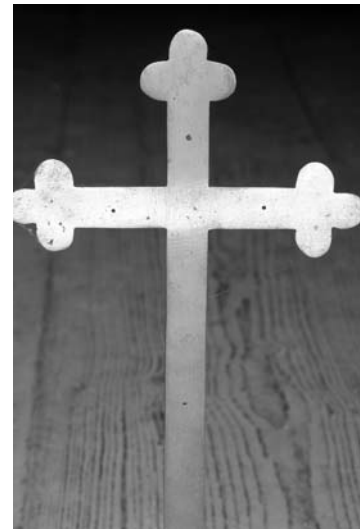
Foto I. Popovici, Miri dinRepedea, 1990

După ce casa este înconjurată de trei ori, se intră în casă, afară rămâne doar trâmbițașul care introduce prin fereastra deschisă trâmbița pentru ca cei din casă să toarne în aceasta pălincă.

Trâmbițașul intră și el în odaie, scoate pălincă din trâmbiță afară într-un pahar special și împarte cu dibăcie în mod egal aceasta în demigenele unde este păstrată pălincă pentru nuntași.

Se cinstesc cei prezenți cu câte un păhărel, două de pălincuță, urmând să-și vadă fiecare de treburile lui. Rămân doar unele dintre vecinele pricepute sau alte femei care acordă sprijinul necesar socăciței care are o misiune frumoasă, de cinste dar și cu o responsabilitate foarte mare: prepararea gustărilor, a sarmalelor a fripturilor (pecenena), a supelor, a prăjiturilor (fanche) necesare pentru servirea la nuntă, precum și a colăceilor mici care sunt împărțiți de miri în drum spre cununia religioasă.

De la Maria Popovici - 74 ani, Repedea

(De la Maria Mariș, 59 ani)

Oh, mother, mother of mine
Poor is my little heart
And my days are all so sad
One is good, the others bad
As I must live through all
the ten days
The good one has no more
taste.

*Oh, mother, mother of mine
My poor heart is sad like old
wine
As my days are all so bitter
One is good, the others bad
As ten days are all so sad
The good one is not so fine.*

Colecția Prof. LOREDANA LUPȘE

Nunta în Valea Chioarului

„Integrată unor contexte conceptuale, psihologice și axiologice, căsătoria va apărea ca o încercare pe care colectivitățile etnice au făcut-o pentru a-și regla mecanismele biologice și a le subordona ideii de continuitate“ (Șculeanu, Ion, *Poezia de nuntă în folclorul românesc*, Rezumatul tezei de doctorat, Cluj-Napoca, 1977, p. 5). Ea este concepută, în relația cu tiparele mentale ale colectivității, ca o etapă indispensabilă a existenței, ca o experiență umană fundamentală și socialmente necesară.

Sub raport istoric, căsătoria este legată de apariția familiei pereche ca nucleu al oricărei societăți. Această familie se realizează prin căsătoria a două persoane de sex opus și cuprinde părinții și copiii necăsătoriți ai acestora. Ea este determinată de apariția proprietății private când părinții (în special tatăl) voiau să-și cunoască copiii proprii pentru a le transmite prin moștenire bunurile acumulate. Date fiind aceste condiții de ordin economic, căsătoria s-a impus comunităților etnice pentru a reglementa mecanismele bio-sociale și a le subordona acestora pentru dezvoltarea societății prin căsătorie, naștere, creșterea și pregătirea copiilor pentru comunitate (vezi Suci, Al., *Nevoia actuală de ritual și ceremonial*, Lux Libris, Brașov, 1998, p. 87). Cu un caracter universal, căsătoria este de fapt o convenție încheiată între un bărbat și o femeie printr-un act oficial, juridic și chiar religios, o convenție bazată pe respectul și afecțiunea reciprocă. Ea se realizează prin consimțământul bilateral al unui fecior și al unei fete de-a se căsători „de bună voie și nesiliți de nimeni.“

Termenul „căsătorie“ are mai multe accepții: act juridic încheiat între viitorii soți, stare juridică obținută prin statutul legal al soților precizat de codul familial, ceremonializarea actului încheiat, adică, pe scurt uniunea

Ce înveți în tinerețe, aceie știi la bătrânețe.